Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIIKA
MELCHIORA WATHELETA
od 26. ožujka 2015.[1]

Predmet C-63/14

Europska komisija
protiv

Francuske Republike

„Povreda obveze države članice – Državne potpore – Obveza povrata – Kompenzacije za prijenos ovlasti za obavljanje javne usluge“

I – **Uvod**

1. Ovaj je predmet jedan u nizu predmeta koji se odnose na državne potpore što ih je Francuska Republika dodijelila društvu Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA (u daljnjem tekstu: SNCM)[2].

2. Tužbom podnesenom 10. veljače 2014. Europska komisija traži od Suda da utvrdi da je Francuska Republika – kao prvo, zato što nije u propisanim rokovima poduzela sve potrebne mjere kako bi od korisnika povukla državne potpore koje su proglašene nezakonitima i nespojivima s unutarnjim tržištem člankom 2. stavkom 1. Odluke Komisije 2013/435/EU od 2. svibnja 2013. o državnoj potpori SA.22843 (2012/C) (prije 2012/NN) koju je Francuska provela u korist društva Société Nationale Corse Méditerranée i Compagnie Méridionale de Navigation[3] (u daljnjem tekstu: sporna odluka), kao drugo, zato što nije u propisanim rokovima poništila sve isplate potpora iz tog članka 2. stavka 1, i, kao treće, zato što nije u propisanom roku obavijestila Komisiju o mjerama koje je poduzela kako bi se uskladila s tom odlukom – povrijedila obveze koje ima na temelju članka 288. četvrtog stavka UFEU-a kao i članaka 3. do 5. navedene odluke.

II – **Pravni okvir**

3. Članak 108. stavak 2. UFEU-a određuje:

„Ako Komisija ustanovi, nakon što je pozvala odnosne stranke da podnesu svoje primjedbe, da potpora koju je dodijelila neka država ili potpora iz državnih sredstava nije spojiva s unutarnjim tržištem s obzirom na članak 107. ili da se takva potpora koristi na način suprotan pravilima, ona donosi odluku prema kojoj dotična država mora ukinuti ili izmijeniti takvu potporu u roku koji odredi Komisija.

1 — Izvorni jezik: francuski

2 — Vidjeti presude Suda SNCM i Francuska/Corsica Ferries France (C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:2142); Općeg suda Corsica Ferries France/Komisija (T-349/03, EU:T:2005:221) i Corsica Ferries France/Komisija (T-565/08, EU:T:2012:415) kao i rješenje Općeg suda Corsica Ferries France/Komisija (T-231/05, EU:T:2006:2). Vidjeti također predmete Francuska/Komisija (T-366/13); SNCM/Komisija (T-454/13); Francuska/Komisija (T-74/14) i SNCM/Komisija (T-1/15) koji su u tijeku pred Općim sudom Europske unije.

3 — SL L 220, str. 20.

Ako dotična država ne postupi u skladu s tom odlukom u propisanom roku, Komisija ili bilo koja druga zainteresirana država može, odstupajući od odredaba članaka 258. i 259. [UFEU-a] neposredno uputiti predmet Sudu Europske unije.

[…]“

4. Članak 14. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka [108. UFEU-a] [4] predviđa:

„1. U slučaju kada se u slučajevima nezakonite potpore donesu negativne odluke, Komisija donosi odluku kojom se od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere kako bi od korisnika povukla sredstva potpore (dalje u tekstu ‚odluka o povratu potpore’). Komisija ne smije zahtijevati povrat sredstava potpore ako bi to bilo u suprotnosti s općim načelima prava Zajednice.

2. Iznos potpore koji se treba povratiti u skladu s odlukom o povlačenju uključuje i kamatu po odgovarajućoj stopi koju odredi Komisija. Kamata se naplaćuje počevši od dana kada je nezakonita potpora stavljena na raspolaganje korisniku do dana povrata njezinog iznosa.

3. Ne dovodeći u pitanje bilo koju odluku Suda Europskih zajednica donesenu u skladu s člankom [278. UFEU-a], povrat potpore izvršava se bez odgađanja i u skladu s postupcima predviđenim nacionalnim pravom dotične države članice, pod uvjetom da isti omogućavaju neposredno i stvarno izvršenje odluke Komisije. U tu svrhu i u slučaju pokretanja postupka pred domaćim sudom, dotična država članica poduzima sve neophodne korake koji joj stoje na raspolaganju u okviru njezinog pravnog sustava, uključujući i privremene mjere, i ne dovodeći pri tom u pitanje pravo [Unije].“

III – **Činjenični okvir**

A – *Činjenice na temelju kojih je donesena sporna odluka*

5. Skupština Korzike odlukom od 7. lipnja 2007. konzorciju u čijem su sastavu SNCM i Compagnie méridionale de navigation SA (u daljnjem tekstu: CMN) dodijelila je prijenos ovlasti za obavljanje javne usluge pomorskog prijevoza između luke Marseille i korzičkih luka. Odlukom od istog dana predsjednik izvršnog vijeća Područne samouprave Korzike (collectivité territoriale de Corse, CTC) ovlašten je potpisati Sporazum o prijenosu ovlasti za obavljanje javne usluge (convention de délégation de service public; u daljnjem tekstu: CDSP).

6. CDSP je potpisan za razdoblje od 1. srpnja 2007. do 31. prosinca 2013. Njegovim člankom 1. utvrđuje se da je cilj tog sporazuma pružanje redovitih pomorskih usluga na svim linijama u okviru prijenosa ovlasti za obavljanje javne usluge između luke Marseille i korzičkih luka Ajaccio, Balagne, Bastia, Porto-Vecchio i Propriano.

7. U dokumentaciji za nadmetanje iz Priloga 1. CDSP-u utvrđuje se narav tih usluga i razlikuje se sljedeće:

— stalna usluga „prijevoz putnika i tereta“ koju konzorcij SNCM-CMN mora osiguravati tijekom cijele godine (u daljnjem tekstu: osnovna usluga) i

4 — SL L 83, str. 1. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 16.)

— dodatna usluga „prijevoz putnika“ koja se pruža tijekom najvećeg prometa koji obuhvaća oko 37 tjedana na linijama Marseille-Ajaccio i Marseille-Bastia kao i tijekom razdoblja od 1. svibnja do 30. rujna na liniji Marseille-Propriano (u daljnjem tekstu: dodatna usluga).

8. Na temelju CDSP-a, oba koncesionara primaju godišnju naknadu od Ureda za promet Korzike (Office des transports de la Corse, OTC) kao protučinidbu za osnovnu i dodatnu uslugu. Godišnja konačna financijska kompenzacija za svakog koncesionara ograničena je na iznos deficita u poslovanju koji nastaje ispunjavanjem njihovih ugovornih obveza iz specifikacije obveza, uzimajući u obzir razuman učinak plovila razmjerno broju dana njihova stvarnog korištenja za prijevoz u skladu s tim obvezama. U slučaju da su ostvareni prihodi manji od planiranih koje su koncesionari odredili u svojim ponudama, navedeni sporazum predviđa prilagodbu javne kompenzacije.

9. Nakon potpisivanja, CDSP je izmijenjen tako što je ukinuto više od 100 putovanja godišnje između Korzike i Marseillea, godišnji iznosi referentne financijske kompenzacije smanjeni su za 6,5 milijuna eura za oba koncesionara te je postavljena gornja granica za mehanizam prilagodbe godišnjih prihoda za svakog koncesionara.

B – *Sporna odluka*

10. Slijedom pritužbe društva Corsica Ferries France SAS (u daljnjem tekstu: Corsica Ferries) u pogledu nezakonitih i s unutarnjim tržištem nespojivih državnih potpora na koje su SNCM i CMN ostvarivali pravo zahvaljujući CDSP-u, Komisija je dopisom od 27. lipnja 2012. obavijestila francuska tijela o svojoj odluci pokretanja formalnog istražnog postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a o potencijalnim potporama u korist SNCM-a i CMN-a sadržanima u CDSP-u[5].

11. Prilikom odlučivanja da kompenzacije predviđene CDSP-om predstavljaju nezakonite i s unutarnjim tržištem nespojive državne potpore, Komisija je smatrala da nisu ispunjena dva od četiri kriterija koja je Sud utvrdio u presudi Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415).

12. Komisija je utvrdila, kao prvo, da dodatna usluga koju pruža SNCM nije bila ni nužna ni proporcionalna za zadovoljenje stvarnih potreba javne usluge. Kao drugo, smatrala je, s jedne strane, da uvjeti postupka javne nabave nisu omogućili osiguravanje učinkovitog tržišnog natjecanja i, s druge strane, da financijske kompenzacije nisu bile određene na temelju unaprijed utvrđenih troškova ili na temelju usporedbe sa strukturom troškova ostalih usporedivih pomorskih poduzetnika.

13. Komisija je iz toga zaključila da su kompenzacije koje su SNCM i CMN primili na ime dodatne usluge predstavljale državne potpore. Utvrdila je da su bile nezakonite jer Komisija o njima nije prethodno obaviještena. Osim toga, smatrala je da su kompenzacije koje su SNCM i CMN primili na ime osnovne usluge spojive s unutarnjim tržištem, što nije bio slučaj s kompenzacijama koje je SNCM primio od 1. srpnja 2007. na ime dodatne usluge.

14. Uzevši u obzir navedena razmatranja, Komisija je spornom odlukom odlučila sljedeće:

„Članak 1.

Kompenzacije isplaćene SNCM-u i CMN-u u okviru [CDSP-a] od 7. lipnja 2007. predstavljaju državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. [...] UFEU-a. Te su državne potpore dodijeljene povredom obveza predviđenih člankom 108. stavkom 3. [...] UFEU-a.

5 — Vidjeti sažetak u *Službenom listu Europske unije* od 5. listopada 2012. (SL C 301, str. 1.).

Članak 2.

1. Kompenzacije isplaćene SNCM-u u pogledu razvoja dodatnih kapaciteta predviđenih u dijelovima I (a) 2., I (b) 2. i I (d) 1.4. dokumentacije za nadmetanje gore navedenog [CDSP-a] nisu spojive s unutarnjim tržištem.

2. Kompenzacije isplaćene SNCM-u i CMN-u za izvršenje ostalih usluga predviđenih gore navedenim [CDSP-om] spojive su s unutarnjim tržištem.

Članak 3.

1. Francuska je obvezna osigurati da joj korisnik vrati potpore iz članka 2. stavka 1.

2. Na iznose koje treba vratiti obračunava se kamata od datuma kad su stavljeni na raspolaganje korisniku do njihova stvarnog povrata.

3. Kamata se obračunava složenim kamatnim računom u skladu s poglavljem V. Uredbe (EZ) br. 794/2004 i u skladu s Uredbom (EZ) br. 271/2008 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 794/2004.

4. Francuska poništava sve isplate potpora iz članka 2. stavka 1. koje bi se mogle izvršiti računajući od datuma priopćenja ove odluke.

Članak 4.

1. Povrat potpore iz članka 2. stavka 1. trenutačan je i stvaran.

2. Francuska mora osigurati da se ova odluka provede u roku od četiri mjeseca od datuma njezina priopćenja.

Članak 5.

1. U roku od dva mjeseca od priopćenja ove odluke, Francuska dostavlja Komisiji sljedeće podatke:

(a) ukupan iznos (glavnica i kamata) koji treba povratiti od korisnika,

(b) detaljan opis već poduzetih i planiranih mjera radi postupanja u skladu s ovom odlukom,

(c) dokumentaciju koja dokazuje da je korisniku naložen povrat potpore,

(d) datum i točan iznos mjesečnih isplata i godišnjih prilagodbi koje su izvršene od stupanja na snagu sporazuma do dana donošenja ove odluke.

2. Francuska obavješćuje Komisiju o napretku nacionalnih mjera poduzetih radi provedbe ove odluke sve dok se u cijelosti ne izvrši povrat potpore iz članka 2. stavka 1. Ona na zahtjev Komisije odmah dostavlja sve podatke o već poduzetim i planiranim mjerama u svrhu usklađivanja s ovom odlukom. Također dostavlja detaljne podatke o iznosima potpore i kamatama koji su već naplaćeni od korisnika.

Članak 6.

Ova je odluka upućena Francuskoj Republici.“

15. Prema Komisijinim navodima, iznos potpore čiji se povrat treba izvršiti u trenutku donošenja sporne odluke procijenjen je na oko 220,224 milijuna eura.

C – Postupanje francuskih nadležnih tijela nakon donošenja sporne odluke

16. Sporna odluka priopćena je francuskim tijelima 3. svibnja 2013. Na nju se odnose tužbe za poništenje koje su Općem sudu podnijeli Francuska Republika 17. srpnja 2013. i SNCM 27. kolovoza 2013.[6]. Na nju se odnosio i zahtjev za privremenu pravnu zaštitu Francuske Republike koji je predsjednik Općeg suda odbio u prvom stupnju[7] i potpredsjednik Suda u žalbenom postupku[8].

17. Predsjednik izvršnog vijeća CTC-a P. Giacobbi dopisom od 20. lipnja 2013. zatražio je od potpredsjednika Komisije J. Almunije upoznavanje s načinima provedbe sporne odluke.

18. Dana 10. srpnja 2013. prefekt Korzike poslao je predsjedniku izvršnog vijeća CTC-a pismo kojem je bila priložena sporna odluka. U tom je pismu prefekt Korzike tražio od navedenog predsjednika da ga obavijesti o daljnjim mjerama koje treba donijeti. Osim toga, prefekt Korzike naveo je da se francuska vlada sprema osporiti odluku Komisije tužbom za poništenje, zajedno sa zahtjevom za privremenu pravnu zaštitu.

19. Prefekt Korzike istog je dana predsjedniku SNCM-a poslao presliku pisma upućenog predsjedniku izvršnog vijeća CTC-a kao i presliku sporne odluke.

20. Potpredsjednik Komisije u dopisu predsjedniku izvršnog vijeća CTC-a od 17. srpnja 2013. naveo je da se primjenom sporne odluke isplate kompenzacije koje su dodijeljene SNCM-u na ime dodatne usluge trebaju odmah obustaviti, da je rok za dostavu podataka iz članka 5. stavka 1. utvrđen spornom odlukom već istekao i da je, osim toga, važno poštovati rok izvršenja koji je utvrđen u članku 4. stavku 2. navedene odluke. U tom je dopisu potpredsjednik Komisije podsjetio da, načelno, potpore „treba povratiti subjekt koji ih je dodijelio, na temelju naloga za izvršenje koji izdaje taj subjekt (pod uvjetom da je za to zakonom ovlašten), ili ako taj subjekt nije ovlašten, drugo javno tijelo s takvom ovlašću. U ovom se slučaju stoga čini da obveza povrata pripada izvršnom vijeću [CTC-a] jer je upravo ono dodijelilo nespojive potpore, kao što se to navodi u točki 28. [sporne] odluke“.

21. Predsjednik izvršnog vijeća CTC-a u pismu od 29. srpnja 2013. obavijestio je potpredsjednika Komisije da je poduzeo potrebne mjere za obustavu isplata kompenzacija koje odgovaraju dodatnoj usluzi. Dodao je da je naišao na probleme „s francuskim državnim tijelima, konkretno, sa službama prefekta Korzike i Regionalnom revizorskom komorom, koji osporavaju valjanost odluke Komisije ne priznajući njezinu izvršivost“.

22. Pismom od 2. rujna 2013. Komisija je zatražila od francuskih nadležnih tijela da je u roku od deset dana od datuma tog pisma obavijeste o mjerama koje su poduzela za provedbu sporne odluke. U navedenom pismu Komisija je podsjetila francuska nadležna tijela da odluka o povratu državnih potpora, dok god nije valjano ukinuta, ostaje u cijelosti i neposredno izvršna. Osim toga, tražila je od francuskih nadležnih tijela da joj detaljno objasne posljedice provedbe sporne odluke na financijsku situaciju SNCM-a, s obzirom na to da bi, prema mišljenju tih tijela, izvršenje te odluke neizbježno dovelo do insolventnosti i stečaja tog društva. Na toj je osnovi Komisija izrazila svoja razmatranja u pogledu podataka kojima raspolaže i u skladu s kojima je izvršno vijeće CTC-a, na temelju izvješća OTC-a, namjeravalo Skupštini Korzike (Assemblée de Corse) predložiti da s konzorcijem sastavljenim od SNCM-a i CMN-a potpiše novi CDSP za prijevoz putnika i robe između Marseillea i korzičkih luka za razdoblje od 2014. do 2023. godine.

6 — Radi se o predmetima Francuska/Komisija (T-366/13) i SNCM/Komisija (T-454/13) koji su u tijeku pred Općim sudom.

7 — Vidjeti rješenje predsjednika Općeg suda Francuska/Komisija (T-366/13 R, EU:T:2013:396).

8 — Vidjeti rješenje potpredsjednika Suda Francuska/Komisija (C-574/13 P(R), EU:C:2014:36).

23. Budući da od francuskih nadležnih tijela nije zaprimila odgovor, Komisija je dopisom od 20. rujna 2013. „još jednom [pozvala] francuska nadležna tijela da odmah započnu postupak povrata potpore, uključujući kamatu, da ukinu (i prema potrebi povuku) sve potpore koje bi mogle biti isplaćene na ime dodatne usluge od dana priopćenja [sporne odluke] i da podnesu izvješće o stanju povrata, uključujući objašnjenje načina izračuna kamata“. Komisija ih je obavijestila da joj te podatke trebaju dostaviti u roku od 20 radnih dana od datuma pisma. Komisija je naposljetku napomenula da taj dodatni rok ni na koji način ne mijenja obvezu neposrednog izvršenja navedene odluke i da bi u suprotnom slučaju njezine službe bile obvezne predložiti joj pokretanje postupka protiv Francuske Republike na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a.

24. Dva mjeseca kasnije, to jest 29. studenoga 2013., francuska su tijela obavijestila Komisiju da je CTC potkraj srpnja 2013. obustavio isplate kompenzacija koje se odnose na takozvanu „dodatnu“ uslugu na osnovi privremene procjene izračunane na temelju iznosa navedenih u spornoj odluci. Što se tiče ukupnog iznosa kompenzacije koji treba povratiti od korisnika (glavnica i kamate), francuska nadležna tijela istaknula su da imaju problema s njegovom procjenom jer je, prema njihovu mišljenju, razlika kojom se Komisija koristi između „osnovne usluge“ i „dodatne usluge“ umjetna zato što su te usluge nerazdvojive i pridonose postizanju cilja teritorijalnog kontinuiteta.

25. Dana 18. prosinca 2013. predsjednik izvršnog vijeća CTC-a poslao je nacionalnom tajniku za promet iz Sindikata radnika Korzike A. Mosconiju dopis u kojem iznosi ciljeve koje nastoji postići, osobito navodeći da „CTC neće izdati nikakav nalog niti pokrenuti postupak koji bi ugrozio sudbinu [SNCM-a]“.

26. Nakon podnošenja tužbe zbog povrede obveze 10. veljače 2014., dogodilo se nekoliko događaja.

27. Francuska Republika pojasnila je tijekom rasprave da je zahtjev društva Veolia-Transdev od 29. listopada 2014., kojim se tražila prijevremena otplata kredita odobrenog SNCM-u, 4. studenoga 2014. doveo do proglašenja nesposobnosti za plaćanje tog društva.

28. Također je dodala da je 7. i 19. studenoga 2014. OTC izdao dva naloga za povrat potpore koja je proglašena nespojivom, ali na iznos od oko 198 milijuna eura, koji je, prema Komisijinu mišljenju, i dalje manji od onog navedenog u spornoj odluci, to jest 220,224 milijuna eura.

29. Dana 28. studenoga 2014. predsjednik Tribunala de commerce de Marseille (Trgovački sud u Marseilleu, Francuska) utvrdio je nesposobnost za plaćanje SNCM-a te je pokrenuo stečajni postupak na razdoblje od šest mjeseci [9]. Presuda kojom se nalaže otvaranje stečajnog postupka objavljena je 14. prosinca 2014., kada je počeo teći rok od dva mjeseca dan vjerovnicima da prijave svoja potraživanja.

30. Francuska tijela 9. siječnja 2015. potporu koja je proglašena nespojivom u iznosu od oko 198 milijuna eura upisala su u pasivu SNCM-a.

31. Osim toga, Francuska Republika obavijestila je na raspravi Sud da je 2. veljače 2015. u okviru sudskog stečajnog postupka pri Tribunalu de commerce de Marseille podneseno nekoliko ponuda za preuzimanje SNCM-a (u tisku ih se spominje pet, kao i dva pisma namjere) [10].

9 — Vidjeti članak dnevnih novina *Le Monde* od 29. studenoga 2014., str. 16., naslovljen „SNCM: quatre repreneurs étudieraient le dossier“ (SNCM: dokumente navodno proučavaju četiri kupca).

10 — Vidjeti članak dnevnih novina *Le Monde* od 4. veljače 2015., naslovljen „SNCM: quatre offres de reprise sont jugées sérieuses“ (SNCM: četiri ponude za preuzimanje smatraju se ozbiljnima), dostupan na internetskoj stranici http://www.lemonde.fr/economie/article/2015/02/04/sncm-quatre-offres-de-reprise-sont-jugees-serieuses_4569801_3234.html.

32. Iz određenih podataka iz tiska proizlazi da će te ponude biti podložne suspenzivnim uvjetima, to jest prijenosu ovlasti za obavljanje javne usluge između Korzike i kontinentalne Francuske, ponovnim pregovorima o socijalnim sporazumima i „brisanju“ obveze povrata nezakonitih potpora [11].

D – *Okvir spora*

33. Kao što sam to naveo u točki 1. ovog mišljenja, ovaj je predmet jedan u nizu predmeta koji se odnose na državne potpore što ih je Francuska Republika dodijelila SNCM-u. Te su potpore podijeljene u dvije skupine: potpore dodijeljene SNCM-u na temelju plana njegova restrukturiranja i potpore dodijeljene tom društvu na temelju financijskih kompenzacija za prijenos ovlasti za obavljanje javne usluge. Te su dvije skupine dovele do dvaju postupaka koji se ne smiju zamijeniti jer se odnose na dva vrlo slična iznosa (oko 220 milijuna eura).

1. Prvi postupak

34. Prvi od dvaju postupaka počeo je osporavanjem potpora koje su isplaćene SNCM-u na temelju plana restrukturiranja iz 2002. Trgovačko društvo u privatnom vlasništvu i SNCM-ov konkurent Corsica Ferries podnio je tužbu za poništenje protiv odluke Komisije od 9. srpnja 2003. kojom su te potpore proglašene spojivima s unutarnjim tržištem [12].

35. Presudom od 15. lipnja 2005. Opći je sud poništio tu odluku kad je presudio da Komisija nije uzela u obzir „ukupnost neto prihoda od prodaje imovine koja nije nužna za utvrđivanje ograničenosti potpore na najmanji iznos“ [13]. Presuda Općeg suda nije bila predmet žalbe.

36. Dana 8. srpnja 2008. Komisija je donijela novu odluku [14] prema kojoj, s jedne strane, mjere iz plana restrukturiranja iz 2002. predstavljaju nezakonite državne potpore, ali su spojive sa zajedničkim tržištem, i, s druge strane, mjere iz plana privatizacije iz 2006. ne predstavljaju državne potpore u smislu članka 87. stavka 1. UEZ-a (sadašnji članak 107. stavak 1. UFEU-a).

37. Ta je odluka poništena presudom Općeg suda Corsica Ferries France/Komisija (T-565/08, EU:T:2012:415) od 11. rujna 2012. Žalba protiv te presude odbijena je presudom Suda od 4. rujna 2014. [15].

38. U međuvremenu, Komisija je 20. studenoga 2013. naložila povrat iznosa iz tih presuda koji su isplaćeni na temelju plana restrukturiranja SNCM-a [16]. Ta je odluka ponovno predmet tužbe za poništenje koju u siječnju 2014. [17] odnosno siječnju 2015. pred Općim sudom podnose Francuska Republika i SNCM.

11 — Vidjeti „Nouveau rendez-vous judiciaire le 18 mars pour la SNCM“ (Novi sastanak pred sudom za SNCM 18. ožujka), *France 3*, od 5. veljače 2015., dostupan na internetskoj stranici http://france3-regions.francetvinfo.fr/provence-alpes/2015/02/05/nouveau-rendez-vous-judiciaire-le-18-mars-pour-la-sncm-648939.html.

12 — Vidjeti Odluku Komisije 2004/166/EZ od 9. srpnja 2003. o potpori za restrukturiranje koju Francuska namjerava izvršiti u korist društva Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) [neslužbeni prijevod] (SL 2004., L 61, str. 13.).

13 — Presuda Corsica Ferries France/Komisija (T-349/03, EU:T:2005:221, t. 315.)

14 — Vidjeti Odluku Komisije 2009/611/EZ od 8. srpnja 2008. o mjerama C 58/02 (prije N 118/02) koje je Francuska izvršila u korist društva Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) [neslužbeni prijevod] (SL 2009., L 225, str. 180.).

15 — Presuda SNCM i Francuska/Corsica Ferries France (C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:2142). Treba napomenuti da se Komisija nije pridružila žalbama koje su podnijeli SNCM i Francuska Republika niti je u tim postupcima intervenirala.

16 — Vidjeti Odluku Komisije 2014/882/EU od 20. studenoga 2013. o državnim potporama SA.16237 (C58/02) (prije N118/02) koje je provela Francuska u korist SNCM-a (SL 2014., L 357, str. 1.).

17 — Vidjeti predmete Francuska/Komisija (T-74/14) i SNCM/Komisija (T-1/15) koji su u tijeku pred Općim sudom.

2. Drugi postupak

39. Drugi se postupak odnosi na CDSP koji je potpisan 2007. godine i kojim se predviđaju financijske kompenzacije u korist SNCM-a i CMN-a. Komisija je 2013. kompenzacije za dodatnu uslugu proglasila nezakonitima te je naložila njihov povrat.

40. Ta je odluka trenutačno predmet tužbi za poništenje koje su Općem sudu podnijeli Francuska Republika i SNCM. Upravo je u okviru tih tužbi zahtjev za privremenu pravnu zaštitu u pogledu suspenzije primjene odluke Komisije, koji je podnijela Francuska Republika, predsjednik Općeg suda odbio u prvostupanjskom postupku [18] i potpredsjednik Suda u žalbenom postupku [19].

41. U središtu ove tužbe zbog povrede obveze također je i neizvršenje sporne odluke.

42. Komisija je tijekom rasprave dodala da su u rujnu 2013. francuska tijela SNCM-u ponovno i bez obavještavanja Komisije isplatila znatne iznose, odobrivši mu, među ostalim koristima, novi prijenos ovlasti za obavljanje javne usluge na deset godina pod iznimno spornim uvjetima.

IV – **Postupak pred Sudom**

43. Komisija je tužbu podnijela 10. veljače 2014. Francuska Republika podnijela je odgovor na tužbu 23. travnja 2014., dok je Komisija svoju repliku podnijela 2. lipnja 2014. Pisani postupak zaključen je podnošenjem odgovora na repliku koji je Francuska Republika podnijela 14. srpnja 2014.

44. Dana 5. veljače 2015. održana je rasprava tijekom koje su Komisija i Francuska Republika iznijele usmena očitovanja.

V – **Povreda obveze koja se pripisuje Francuskoj Republici**

45. Komisija u svojoj tužbi tvrdi da je Francuska Republika, zato što:

— nije u propisanim rokovima poduzela sve potrebne mjere kako bi od korisnika povukla državne potpore koje su člankom 2. stavkom 1. sporne odluke proglašene nezakonitima i nespojivima s unutarnjim tržištem;

— nije u propisanim rokovima poništila sve isplate potpora iz tog članka 2. stavka 1. i

— nije u propisanom roku obavijestila Komisiju o mjerama koje je poduzela kako bi se uskladila s tom odlukom,

povrijedila obveze koje ima na temelju članka 288. četvrtog stavka UFEU-a kao i članaka 3. do 5. navedene odluke.

18 — Vidjeti rješenje predsjednika Općeg suda Francuska/Komisija (T-366/13 R, EU:T:2013:396).

19 — Vidjeti rješenje potpredsjednika Suda Francuska/Komisija (C-574/13 P(R), EU:C:2014:36).

A – *Prvi prigovor, koji se temelji na neizvršenju povrata nezakonitih potpora*

1. Uvod

46. Kad Komisija potporu proglasi nezakonitom, povrat koji nalaže odvija se pod uvjetima iz članka 14. stavka 3. Uredbe br. 659/1999, u skladu s kojim se:

„[…] povrat potpore izvršava […] bez odgađanja i u skladu s postupcima predviđenim nacionalnim pravom dotične države članice, pod uvjetom da isti omogućavaju neposredno i stvarno izvršenje odluke Komisije. U tu svrhu i u slučaju pokretanja postupka pred domaćim sudom, dotična država članica poduzima sve neophodne korake koji joj stoje na raspolaganju u okviru njezinog pravnog sustava, uključujući i privremene mjere, i ne dovodeći pri tom u pitanje pravo [Unije]“.

47. Francuska Republika ne osporava da francusko nadležno tijelo, to jest CTC, nije poduzelo potrebne mjere za povrat državnih potpora koje su člankom 2. stavkom 1. sporne odluke proglašene nezakonitima i nespojivima s unutarnjim tržištem.

48. To u dovoljnoj mjeri dokazuju dokumenti priloženi Komisijinoj tužbi.

49. S jedne strane, predsjednik izvršnog vijeća CTC-a P. Giacobbi dopisom od 29. srpnja 2013. obavijestio je potpredsjednika Komisije J. Almuniju da je „naišao na probleme s *francuskim državnim tijelima*, osobito sa službama prefekta Korzike i Regionalnom revizorskom komorom, koji *osporavaju valjanost odluke Komisije ne priznajući njezinu izvršivost*“ [20].

50. S druge strane, dopisom od 18. prosinca 2013. uvjeravao je nacionalnog tajnika za promet iz Sindikata radnika Korzike A. Mosconija da „*CTC neće izdati nikakav nalog* niti pokrenuti postupak koji bi ugrozio sudbinu društva“ [21].

2. Argumenti Francuske Republike

51. Suočena s tim odbijanjem izvršenja, Francuska Republika poziva se na apsolutnu nemogućnost ispravnog izvršenja sporne odluke, što je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, „jedino sredstvo obrane koje država članica može iznijeti protiv tužbe zbog povrede obveze države članice koju podnese Komisija na temelju članka [108.] stavka 2. [UFEU-a]“ [22].

52. U ovom slučaju Francuska Republika ističe da bi joj bilo nemoguće izvršiti spornu odluku jer bi njezino izvršenje nužno dovelo do insolventnosti i stečaja SNCM-a [23], što bi pak dovelo do vrlo ozbiljnog remećenja javnog reda i mira kao i do opasnosti od prekida teritorijalnog kontinuiteta između kontinentalne Francuske i Korzike.

53. Što se tiče insolventnosti SNCM-a, Francuska Republika navodi da bi, s obzirom na to da su SNCM-ova izvješća za 2012. godinu jasno pokazivala da je raspoloživa imovina tog društva na dan 31. prosinca 2012. iznosila 87,831 milijun eura, povrat iznosa od 220,224 milijuna eura neizbježno doveo to društvo u stanje nesposobnosti za plaćanje. Budući da bi SNCM-ova novčana sredstva

20 — Moje isticanje.

21 — Moje isticanje.

22 — Presuda Komisija/Francuska (C-214/07, EU:C:2008:619, t. 44.). Vidjeti također u tom pogledu presude Komisija/Belgija (52/84, EU:C:1986:3, t. 16.); Komisija/Njemačka (94/87, EU:C:1989:46, t. 9.); Komisija/Grčka (C-183/91, EU:C:1993:233, t. 19.); Komisija/Portugal (C-404/97, EU:C:2000:345, t. 39.); Komisija/Francuska (C-261/99, EU:C:2001:179, t. 23.); Komisija/Španjolska (C-404/00, EU:C:2003:373, t. 45.) i Komisija/Španjolska (C-177/06, EU:C:2007:538, t. 46.).

23 — Rasprava u ovom predmetu tiče se samo SNCM-a jer je CMN samo na ime osnovne usluge primio financijske kompenzacije koje je Komisija proglasila nezakonitim državnim potporama, ali spojivima s unutarnjim tržištem na temelju članka 106. stavka 2. UFEU-a (vidjeti točku 213. sporne odluke).

uvelike ovisila o srednjoročnom kreditu od 87,3 milijuna eura koji je odobrio njegov većinski dioničar Veolia-Transdev, koji je u bilo kojem trenutku mogao zahtijevati prijevremenu otplatu, izvršenje povrata u iznosu od 220,224 milijuna eura neizbježno bi kao posljedicu imalo nemogućnost financiranja svakog daljnjeg poslovanja. Osim toga, s obzirom na to da je poduzetnik za 2012. godinu prikazao neto gubitak od 14,251 milijun eura, kojima bi, dakle, trebalo dodati 220,224 milijuna eura, postalo bi malo vjerojatno da bi nekog poduzetnika zanimalo preuzimanje SNCM-a, nad kojim bi se zbog toga neizbježno trebao otvoriti stečajni postupak.

54. Nadalje, Francuska Republika ističe i da bi stečaj SNCM-a mogao prouzročiti ozbiljno remećenje javnog reda i mira i socijalnog mira, s time da je društveno ozračje unutar SNCM-a i u luci Marseille već osobito narušeno. Tako su tijekom štrajkova 2005. koji su uslijedili nakon najave privatizacije SNCM-a štrajkaši zauzeli brodove u luci Marseille spriječivši time odlazak nekoliko tisuća putnika, oteli jedan brod i zarobili glavnog izvršnog direktora SNCM-a. Ti su se štrajkovi proširili i tako doveli do opće blokade luke Marseille, što je istodobno utjecalo na prijevoz putnika, tereta i naftnih derivata.

55. Nakon toga društveno se ozračje unutar SNCM-a nije poboljšalo jer su početkom 2011. izbili novi štrajkovi. U ožujku 2014. tri su sindikata SNCM-a i jedan sindikat pomoraca iz Marseillea pozvali sve osoblje na štrajk nakon sjednica nadzornog odbora u veljači i ožujku 2014. tijekom kojih se društvo Veolia-Transdev protivilo svakoj narudžbi novih brodova te je podržalo otvaranje postupka zbog insolventnosti nad SNCM-om.

56. Štrajk u lipnju 2014. razotkrio je probleme s kojima se suočava gospodarstvo Korzike u nacionalnom kontekstu koji je obilježila opća kriza i sve veći broj socijalnih planova i kolektivnih otkaza. Na temelju toga i kao odgovor na Komisijine navode, francuska tijela ističu da su ona u najboljem položaju da procijene opasnost od izbijanja nemira ili remećenja javnog reda i mira i opasnost povezanu s upotrebom službi javnog reda u svrhu sprečavanja ili zaustavljanja nemira.

57. Francuska Republika dodaje da bi remećenje reda i mira koje bi bilo povezano sa stečajem SNCM-a neizbježno dovelo do prekida teritorijalnog kontinuiteta između kontinentalne Francuske i Korzike, kao što se to dogodilo tijekom štrajka 2005., kad se Korzika morala suočiti s velikim problemima s opskrbom, bilo da se radilo o zalihama lijekova, krvnim proizvodima, gorivu ili drugim gorivim tvarima ili osnovnim životnim potrepštinama. Taj bi prekid utjecao i na prijevoz nekoliko tisuća putnika, bilo da su oni radnici zaposlenici, turisti ili stanovnici.

58. Francuska Republika tvrdi da bi se taj prekid kontinuiteta nastavio čak i nakon što se socijalna situacija stabilizira. Francuska nadležna tijela ističu, naime, da SNCM ima znatan udio u povezivanju Korzike, koji doseže 34,2% u prijevozu putnika i 39% u teretnom prijevozu.

59. Nijedno drugo društvo nije do tada moglo osigurati povezanost sa svim korzičkim lukama s kojima trenutačno povezanost osigurava SNCM (osobito s lukama Balagne, Porto-Vecchio i Propriano) te je malo vjerojatno da Corsica Ferries ili CMN raspolažu kapacitetima koji bi bili dovoljni da se osiguraju pomorske veze iz Marseillea u uvjetima koje predviđa prijenos ovlasti za obavljanje javne usluge za razdoblje od 2013. do 2024. godine. Ista bi tvrdnja bila primjenjiva u slučaju da CMN i Corsica Ferries osnuju konzorcij radi osiguravanja povezanosti između kontinentalne Francuske i Korzike.

60. Drugim riječima, prema mišljenju Francuske Republike, bilo bi iluzorno očekivati da drugi subjekti u kratkom roku mogu uvesti uslugu prijevoza između Korzike i Marseillea koja bi nadomjestila prestanak djelovanja SNCM-a, pri čemu se poziva na točku 146. sporne odluke, u skladu s kojom „drugi subjekti na tržištu sami priznaju da ne bi mogli osigurati [osnovnu] uslugu“.

3. Ocjena

61. Prema mojem mišljenju, razlozi koje je iznijela Francuska Republika da opravda neizvršenje povrata predmetnih nezakonitih potpora ne dosežu prag apsolutne nemogućnosti izvršenja u smislu sudske prakse Suda.

a) Argument koji se temelji na neizbježnom otvaranju stečajnog postupka nad SNCM-om u slučaju izvršenja sporne odluke

62. Prema mišljenju Francuske Republike, izvršenje sporne odluke neizbježno bi dovelo do otvaranja stečajnog postupka nad SNCM-om jer iznos potpore za povrat uvelike nadmašuje imovinu tog društva.

63. Ne slažem se s tim stajalištem.

64. Kao prvo, izvršenje sporne odluke nakon njezina priopćenja Francuskoj Republici nije značilo neizbježno otvaranje stečajnog postupka nad SNCM-om, nego je najprije značilo donošenje pravno obvezujućih mjera u nacionalnom pravu na temelju kojih se može provesti povrat potpore.

65. Kao što je to potpredsjednik Komisije pojasnio u svojem dopisu predsjedniku izvršnog vijeća CTC-a od 17. srpnja 2013., „potpore treba povući subjekt koji ih je dodijelio, *na temelju naloga za izvršenje koji izdaje taj subjekt*“ [24].

66. Izdavanje takvog naloga ne znači automatsko otvaranje stečajnog postupka nad SNCM-om. Naime, pravo Unije ne zabranjuje nacionalnim sudovima da obustave učinke takvog izvršnog naloga kako bi se izbjegao nastanak teške i nepopravljive štete za dotično društvo.

67. Isto bi vrijedilo u slučaju osude zbog povrede obveze u ovom predmetu da nad SNCM-om 28. studenoga 2014. nije otvoren stečajni postupak.

68. Kao što je to predsjednik Općeg suda presudio prilikom zahtjeva za suspenziju primjene sporne odluke, ona obvezuje francuska tijela da donesu pravno obvezujuće mjere „koje bi, uostalom, bile podložne suspenziji u slučaju pokretanja postupka pred nacionalnim sudom […], što bi moglo spriječiti francuska tijela da dovrše postupak povrata“ [25].

69. Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, „kad poduzetnik koji je korisnik državne potpore traži od suda Unije odgodu izvršenja odluke Komisije kojom se nalaže povrat te potpore, okolnost da postoje pravni lijekovi u nacionalnom pravu koji navedenom poduzetniku omogućuju da se brani od mjera povrata na nacionalnoj razini omogućuje navedenom poduzetniku da izbjegne tešku i nepopravljivu štetu koja bi proizišla iz povrata navedene potpore“ [26].

70. To jasno pokazuje da obvezujuće mjere za izvršenje sporne odluke koje bi donijela francuska tijela ne bi automatski dovele do otvaranja stečajnog postupka nad SNCM-om, kao što to tvrdi Francuska Republika.

24 — Moje isticanje.

25 — Vidjeti rješenje predsjednika Općeg suda Francuska/Komisija (T-366/13 R, EU:T:2013:396, t. 41.) koje je u žalbenom postupku potvrđeno rješenjem potpredsjednika Suda od 21. siječnja 2014. Francuska/Komisija (C-574/13 P(R), EU:C:2014:36).

26 — Vidjeti rješenje predsjednika Suda Alcoa Trasformazioni/Komisija (C-446/10 P(R), EU:C:2011:829, t. 46.). Vidjeti također u tom smislu rješenja predsjednika Suda Deufil/Komisija (310/85 R, EU:C:1986:58, t. 22.) i Belgija/Komisija (142/87 R, EU:C:1987:281, t. 26.) kao i rješenje predsjednika Općeg suda Francuska/Komisija (T-366/13 R, EU:T:2013:396, t. 44.).

71. Suprotna tvrdnja, prema kojoj bi mogući stečaj stvorio apsolutnu nemogućnost izvršenja, osigurala bi potpuno nekažnjavanje dodjele nezakonitih potpora poduzetnicima u teškoćama, pri čemu bi bilo dovoljno pozvati se na stanje insolventnosti, a ne bi bilo potrebno biti vjerovnik predmetnih iznosa u stečajnom postupku.

72. Kao drugo, čak i ako se unos na popis potraživanja povezan s povratom predmetnih potpora u ovom predmetu proveo u punom iznosu i u rokovima koji se propisuju spornom odlukom [27], prema ustaljenoj sudskoj praksi, taj unos na popis potraživanja „omogućio bi ispunjenje obveze povrata samo ako bi, u slučaju da državne vlasti ne bi mogle povratiti puni iznos potpora, stečajni postupak doveo do likvidacije poduzetnika koji je korisnik nezakonitih potpora, to jest konačnog prekida njegova djelovanja“ [28], što ovdje nije slučaj.

73. Iz toga slijedi da je, kao što je to Sud presudio u točki 37. presude Komisija/Španjolska (C-499/99, EU:C:2002:408), „nepostojanje imovine koja bi se mogla potraživati, naime, […] *jedini način* da španjolska vlada dokaže apsolutnu nemogućnost povrata potpora“ [29], a ni to ovdje nije slučaj.

74. Kao treće, napominjem da je Tribunal de commerce de Marseille 28. studenoga 2014. otvaranjem sudskog stečajnog postupka nad SNCM-om u ovom predmetu također naložio obvezu izdavanja naloga za izvršenje kojim se omogućuje povrat iznosa potpora koji su spornom odlukom proglašeni nezakonitima.

75. Iz toga proizlazi da zadatak koji je Tribunal de commerce de Marseille dodijelio stečajnim upraviteljima da spase SNCM pronalaskom kupaca [30] podrazumijeva obavješćivanje tih kupaca o tome da je SNCM obvezan vratiti iznose potpora francuskoj državi.

76. U tom pogledu, i ako bi se pokazalo da su ponude za preuzimanje SNCM-a pri Tribunal de commerce de Marseille podnesene pod uvjetom da se „izbriše“ obveza povrata nezakonitih potpora stvaranjem gospodarskog diskontinuiteta između SNCM-a i nove strukture [31], podsjećam da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, u slučaju da se osnuje novi poduzetnik radi obavljanja dijela djelatnosti onog poduzetnika koji je korisnik nezakonitih potpora i koji je u stečajnom postupku, više ne postoji nemogućnost povrata nezakonitih potpora jer bi „obavljanje te djelatnosti, ako se predmetne potpore ne vrate u cijelosti, moglo nastaviti narušavati tržišno natjecanje koje uzrokuje konkurentska prednost koju to društvo ima na tržištu u odnosu na konkurente. Stoga bi to novoosnovano društvo, ako se ta prednost održi u njegovu korist, moglo biti obvezno vratiti predmetne potpore. To je, među ostalim, slučaj ako se ustanovi da to društvo ima stvarnu korist od konkurentske prednosti povezane s primanjem tih potpora, osobito ako stječe imovinu društva u stečaju, a kao protučinidbu ne plaća cijenu u skladu s tržišnim uvjetima, *ili ako se utvrdi da se osnivanjem takvog društva zaobišla obveza vraćanja navedenih potpora*“ [32].

27 — Podsjećam da se proveo tek 9. siječnja 2015. i u iznosu koji je bio manji od 220,224 milijuna eura, utvrđenih spornom odlukom. Prema Komisijinu mišljenju, izdavanje naloga za izvršenje predstavlja samo „početak izvršenja“ sporne odluke.

28 — Vidjeti presudu Komisija/Španjolska (C-610/10, EU:C:2012:781, t. 104.). Vidjeti također presude Komisija/Poljska (C-331/09, EU:C:2011:250, t. 63. do 65.) kao i Komisija/Italija (C-454/09, EU:C:2011:650, t. 35. i 36.).

29 — Moje isticanje.

30 — Vidjeti točku 29. ovog mišljenja kao i članak dnevnih novina *Le Monde* od 29. studenoga 2014., str. 6., naslovljen „SNCM: quatre repreneurs étudieraient le dossier“ (SNCM: dokumente navodno proučavaju četiri kupca).

31 — Jedan od poduzetnika koji je podnio ponudu za preuzimanje izjavio je da je „ključ [dokumenata] pitanje zadovoljava li ponuda koja će biti prihvaćena kriterije pravnog diskontinuiteta koji zahtijeva Europska komisija. Ako ne zadovoljava, bilo bi moguće da izabrani kupac mora zapravo vratiti nezakonite potpore. Sve ponude, a u svakom slučaju moja, uvjetovane su uklanjanjem te opasnosti […]“, vidjeti članak dnevnih novina *Corse-Matin* od 6. veljače, naslovljen „SNCM: ‚Nous serons très attentifs aux attentes de la Corse‘“ (SNCM: Bit ćemo vrlo oprezni s očekivanjima Korzike), dostupan na internetskoj stranici http://www.corsematin.com/article/derniere-minute/sncm-%C2%ABnous-serons-tres-attentifs-aux-attentes-de-la-corse%C2%BB.1689605.html. Vidjeti također točke 31. i 32. ovog mišljenja.

32 — Presuda Komisija/Španjolska (C-610/10, EU:C:2012:781, t. 106.). Moje isticanje. Vidjeti također u tom smislu presudu Njemačka/Komisija (C-277/00, EU:C:2004:238, t. 86.).

b) Argumenti koji se temelje na opasnosti od vrlo ozbiljnog remećenja javnog reda i mira i opasnosti od prekida teritorijalnog kontinuiteta između kontinentalne Francuske i Korzike

77. Za razliku od argumenta koji se temelji na neizbježnom otvaranju stečajnog postupka nad SNCM-om u slučaju izvršenja sporne odluke, ovi argumenti upućuju samo na „opasnosti“ ili strah da bi izvršenje sporne odluke izazvalo određene događaje.

78. Međutim, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, „ako nesavladive teškoće mogu spriječiti državu članicu u poštovanju obveza koje ima na temelju prava [Unije], *samim strahom od takvih teškoća ne može se opravdati suzdržavanje države od ispravne primjene tog prava*“ [33].

79. Osim toga, ako država članica „nikako [ne pokuša] povratiti predmetnu [potporu], ne može se dokazati nemogućnost izvršenja odluke o povratu“ [34].

80. Konkretniji podaci o opasnosti od remećenja javnog reda i mira mogu se naći u dvjema presudama Suda, u predmetima u kojima su donesene presude Komisija/Francuska (C-52/95, EU:C:1995:432) i Komisija/Francuska (C-265/95, EU:C:1997:595), koje pružaju korisne informacije.

81. Predmet u kojem je donesena presuda Komisija/Francuska (C-52/95, EU:C:1995:432) odnosio se na povredu obveze francuskih tijela jer nisu pokrenula kaznene ili upravne postupke protiv osoba odgovornih za brodove pod francuskom zastavom koji su, u suprotnosti s uredbama o zabrani koje je donijela Komisija [35], nastavili djelatnost ribolova inćuna i djelatnosti povezane s ribolovom tog stoka.

82. Francuska Republika istaknula je da se „ribolovna sezona inćuna odvijala u tako teškom društveno-gospodarskom ozračju da je postojao strah da će nastati veliki nemiri koji bi mogli dovesti do ozbiljnih gospodarskih teškoća. Nadležna tijela [bila] su, dakle, obvezna suzdržati se od kaznenog progona osoba odgovornih za povrede“ [36].

83. Sud je ukratko odbio taj argument kad je presudio da „sam strah od unutarnjih teškoća ne može biti opravdanje za to da se ne primijeni predmetni sustav“ [37].

84. Presuda Komisija/Francuska (C-265/95, EU:C:1997:595) odnosi se na uvoz u Francusku poljoprivrednih proizvoda (osobito jagoda) podrijetlom iz Španjolske i drugih država članica.

85. Francuska Republika opravdala je svoje suzdržavanje od poduzimanja potrebnih mjera za osiguravanje slobodne trgovine u Europskoj uniji poljoprivrednim proizvodima na svojem području tvrdnjom da „je situacija francuskih poljoprivrednika tako teška da postoji razuman strah da bi odlučnije intervencije nadležnih tijela mogle izazvati pojavu nasilnih reakcija subjekata na koje se to odnosi, što bi uzrokovalo još ozbiljnija kršenja javnog reda i mira ili čak socijalne nemire“ [38].

33 — Presuda Komisija/Italija (C-280/95, EU:C:1998:28, t. 16.). Vidjeti također u tom smislu presude Komisija/Francuska (C-52/95, EU:C:1995:432, t. 38.); Komisija/Francuska (C-265/95, EU:C:1997:595, t. 55.); Komisija/Francuska (C-441/06, EU:C:2007:616, t. 43.) i Komisija/Poljska (C-331/09, EU:C:2011:250, t. 72.).

34 — Presuda Italija/Komisija (C-6/97, EU:C:1999:251, t. 34.)

35 — Radilo se o Uredbi Komisije (EEZ) br. 1326/91 od 21. svibnja 1991. o prestanku ribolova inćuna za plovila koja plove pod francuskom zastavom [neslužbeni prijevod] (SL L 127, str. 11.) i Uredbi Komisije (EEZ) br. 942/92 od 13. travnja 1992. o prestanku ribolova inćuna za plovila koja plove pod francuskom zastavom [neslužbeni prijevod] (SL L 101, str. 42.).

36 — Presuda Komisija/Francuska (C-52/95, EU:C:1995:432, t. 37.)

37 — *Ibidem* (t. 38.).

38 — Presuda Komisija/Francuska (C-265/95, EU:C:1997:595, t. 54.).

86. Tom prilikom Sud je presudio da „[d]ržava članica o kojoj je riječ mora, osim ako dokaže da bi njezina radnja imala *posljedice* za javni red i mir *koje ne bi mogla suzbiti sredstvima koja su joj na raspolaganju*, poduzeti sve odgovarajuće mjere za jamčenje dosega i učinkovitosti prava [Unije] kako bi se osigurala pravilna provedba tog prava u interesu svih gospodarskih subjekata“ [39] i da „u ovom slučaju tužena vlada nije konkretno dokazala stvarnu opasnost za javni red i mir koju ne bi mogla suzbiti“ [40].

87. Prema mojem mišljenju, Francuska Republika nije ni u ovom predmetu dokazala da bi donošenje obvezujućih odredbi radi izvršenja sporne odluke imalo posljedice za javni red i mir koje ne bi mogla suzbiti sredstvima koja su joj na raspolaganju.

88. Čak i kad je riječ o mogućoj upotrebi službi javnog reda, koja je isključivo u nadležnosti država članica, Francuska Republika nije dokazala da bi joj bilo apsolutno nemoguće upotrijebiti ih ako bi došlo do remećenja javnog red i mira kojeg se boji.

89. Najprije valja podsjetiti da, suprotno strahovima Francuske Republike, OTC-ovo kasno izdavanje naloga za povrat 7. i 19. studenoga 2014. kao i njihov unos na popis potraživanja 9. siječnja 2015., koji predstavljaju prve korake u izvršenju sporne odluke, nisu doveli ni do kakvog remećenja javnog reda i mira [41].

90. Osim toga, dokumenti priloženi odgovoru na tužbu Francuske Republike jasno pokazuju da su se francuska tijela tijekom produljenog štrajka 2005. mogla nositi s opasnostima od narušavanja javnog reda i mira. Naime, službe javnog reda upotrebljavale su se za ponovnu uspostavu slobodnog prometa u luci Ajaccio, za ponovno preuzimanje kontrole nad brodom koji su oteli štrajkaši kao i za uklanjanje štrajkaša koji su blokirali dva naftna terminala u Fos-sur-Meru i Lavéri.

91. Francuska Republika također se poziva na opasnost od materijalne štete koju bi mogli nanijeti štrajkaši, ali je točno ne procjenjuje niti je uspoređuje s općim interesom koji se ostvaruje izvršenjem sporne odluke.

92. Podredno, podsjećam da je Francuska Republika već navela takvu vrstu argumenta kako bi opravdala dodjelu potpora za restrukturiranje SNCM-a [42] i da ga je Sud odbio kad je presudio da „kratka upućivanja na ugled države članice kao globalnog aktera [koji može biti okaljan štrajkovima] nisu bila dovoljna da se njima obrazloži da se ne radi o potpori u smislu prava Unije“ [43].

93. Isto vrijedi za argumente Francuske Republike koji se temelje na opasnosti od prekida teritorijalnog kontinuiteta između kontinentalne Francuske i Korzike, koji bi osobito doveo u opasnost opskrbu Korzike lijekovima, krvnim proizvodima, gorivom, gorivim tvarima i osnovnim životnim potrepštinama.

94. Točno je da bi produljeni štrajk radnika SNCM-a popraćen blokadom luke Marseille i korzičkih zračnih luka kao i štrajkovi solidarnosti u korzičkim lukama (kao što su se dogodili 2005.) stvorili teške probleme francuskim tijelima.

39 — *Ibidem* (točka 56.). Moje isticanje.

40 — *Ibidem* (točka 57.).

41 — Ne razumijem kako je činjenica da su se ti koraci dogodili nakon odluke Tribunala de commerce de Marseille otklonila svaku opasnost od remećenja javnog poretka, kao što je to tijekom rasprave tvrdila Francuska Republika.

42 — Vidjeti također moje mišljenje u predmetima SNCM i Francuska/Corsica Ferries France (C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:4, t. 72. i 73.).

43 — Presuda SNCM i Francuska/Corsica Ferries France (C-533/12 P i C-536/12 P, EU:C:2014:2142, t. 40. i 41.). Vidjeti također u tom smislu presudu Corsica Ferries France/Komisija (T-565/08, EU:T:2012:415, t. 103. i 104.).

95. Ipak, da ne ponavljam što sam već rekao u pogledu događaja iz 2005.[44], u istom smislu navodim obavijest uprave za civilnu obranu i sigurnost od 30. rujna 2005. u kojoj se upućuje na raspoloživost vojne zračne luke u Solenzari (čime se omogućuje opskrba zračnim mostom) te se dodaje da je prefekt Haute-Corsea poduzeo druge potrebne mjere kako bi osigurao opskrbu Korzike, kao što je ograničenje prodaje goriva, te da je namjeravao poduzeti druge mjere poput angažiranja društava koja obavljaju djelatnost prijevoza.

96. Poruka elektroničke pošte Ministarstva za održivi razvoj od 6. listopada 2005. također pokazuje da je opskrbljivanje Korzike naftnim derivatima bilo posve moguće „s istovarom u luci Ajaccio, *pod zaštitom službi javnog reda*, tankera za prijevoz nafte iz Barcelone“[45]. U toj poruci elektroničke pošte zaključuje se da su „[g]otovo sve benzinske postaje na otoku bile opskrbljene“.

97. Stoga mi se čini da bi se argumenti koji se temelje na opasnosti od vrlo ozbiljnog remećenja javnog reda i mira i opasnosti od prekida teritorijalnog kontinuiteta između kontinentalne Francuske i Korzike trebali odbiti.

98. Svaki drugi zaključak imao bi neprihvatljiv učinak da djelotvornost prava Unije ovisi o dobroj (ili lošoj) volji ili o većim ili manjim sposobnostima blokiranja određenih skupina čiji su interesi pogođeni odlukama institucija Unije ili odlukama koje donose države članice kako bi se uskladile s njima[46]. Kao i Komisija, smatram da Francuska Republika u tom pogledu zaključuje kao da nije imala drugog izbora nego popustiti pred opasnostima da navedene skupine naruše javni red i mir. U tom smislu, kao što je to vrlo sažeto navela Komisija tijekom rasprave, politički neugodan položaj nije jednak apsolutnoj nemogućnosti izvršenja.

4. Nedostatak lojalne suradnje

99. Želio bih dodati da, ako država članica naiđe na teškoće u izvršenju Komisijine odluke, sudska praksa Suda propisuje da Komisija i država članica trebaju „na temelju pravila koje državama članicama i institucijama [Unije] nalaže uzajamne dužnosti lojalne suradnje, koja se osobito propisuje člankom [4. stavkom 3. UEU-a], surađivati u dobroj vjeri kako bi prevladale te teškoće uz puno poštovanje odredbi Ugovora, a osobito odredbi o državnim potporama“[47].

100. Sud je u više navrata presudio da „uvjet apsolutne nemogućnosti izvršenja nije ispunjen ako tužena država članica samo obavijesti Komisiju o pravnim, političkim ili praktičnim teškoćama povezanima s provedbom odluke, a ne poduzme prave korake protiv dotičnih poduzetnika kako bi povratila potporu i ne predloži Komisiji druge načine provedbe odluke koji bi omogućili prevladavanje teškoća“[48].

101. Međutim, iz spisa jasno proizlazi da Francuska Republika nije poduzela nikakve korake te vrste protiv dotičnih poduzetnika i nije predložila Komisiji nikakav drugi način provedbe odluke koji bi omogućio prevladavanje navodnih teškoća.

44 — Vidjeti točku 88. ovog mišljenja.

45 — Moje isticanje.

46 — Vidjeti u tom smislu presudu Komisija/Francuska (C-121/07, EU:C:2008:695, t. 72.), u kojoj je Sud presudio da, „čak i pod pretpostavkom da nemiri na koje se poziva Francuska Republika stvarno djelomično proiziđu iz provedbe pravila koja propisuje Zajednica, država članica ne može se pozivati na teškoće u primjeni koje su se pojavile tijekom izvršenja akta Zajednice, uključujući one koje su povezane s otporom pojedinaca, kako bi opravdala nepoštovanje obveza i rokova koji proizlaze iz pravila prava Zajednice“.

47 — Presuda Komisija/Francuska (C-214/07, EU:C:2008:619, t. 45.). Vidjeti također u tom smislu presude Komisija/Italija (C-348/93, EU:C:1995:95, t. 17.); Komisija/Francuska (C-261/99, EU:C:2001:179, t. 24.) i Komisija/Španjolska (C-485/03 do C-490/03, EU:C:2006:777).

48 — Presuda Komisija/Francuska (C-214/07, EU:C:2008:619, t. 46.). Vidjeti također u tom smislu presude Komisija/Španjolska (C-404/00, EU:C:2003:373, t. 47.); Komisija/Italija (C-99/02, EU:C:2004:207, t. 18.); Komisija/Grčka (C-415/03, EU:C:2005:287, t. 43.) i Komisija/Španjolska (C-485/03 do C-490/03, EU:C:2006:777, t. 74.).

102. Posljedično, Francuska Republika povrijedila je svoju obvezu da u propisanim rokovima poduzme sve potrebne mjere kako bi od dotičnih poduzetnika povratila državne potpore koje su člankom 2. stavkom 1. sporne odluke proglašene nezakonitima i nespojivima s unutarnjim tržištem.

B – *Drugi prigovor, koji se temelji na propustu poništenja svih isplata nezakonitih potpora*

103. Komisija u svojoj tužbi prigovara Francuskoj Republici da nije u propisanim rokovima poništila sve isplate potpora iz članka 2. stavka 1. sporne odluke.

104. Prema Komisijinu mišljenju, suprotno onomu što se propisuje člankom 3. stavkom 4. sporne odluke, te isplate nisu bile odmah obustavljene ni poništene. Komisija u svojoj tužbi objašnjava da prvotni proračun OTC-a za 2013. koji je njegovo upravno vijeće donijelo 25. lipnja 2013. prikazuje dvije financijske kompenzacije u korist SNCM-a i CMN-a u iznosu od 78.014.930 eura odnosno 32.627.141 euro. Ti su iznosi istodobno pokrivali osnovnu i dodatnu uslugu s obzirom na odgovarajuće iznose iz prethodnih godina.

105. Komisija se također poziva na poruku elektroničke pošte od 29. studenoga 2013.[49] u kojoj francuska tijela potvrđuju da su u srpnju 2013. prekinula isplatu kompenzacije za dodatnu uslugu, za što su joj dostavila dokaz o OTC-ovu nalogu za plaćanje SNCM-u iz kojeg je vidljiva samo isplata kompenzacije za osnovnu uslugu.

106. Ipak, prema njezinu mišljenju, taj nalog ne dokazuje da je isplata kompenzacije za dodatnu uslugu prekinuta u srpnju 2013., nego jednostavno pokazuje isplatu za osnovnu uslugu, a da osim toga francuska tijela ni na koji način nisu naznačila na koji se način taj iznos izračunao.

107. U svojem odgovoru na tužbu Francuska Republika potvrđuje da se isplata kompenzacije za dodatnu uslugu doista obustavila u srpnju 2013. To potkrepljuje:

— predmetnim nalogom za plaćanje koji, prema njezinu mišljenju, pokazuje da je OTC za srpanj 2013. SNCM-u isplatio samo 2.880.160 eura na ime osnovne usluge;

— bankovnim izvacima SNCM-a koji su priloženi njegovu odgovoru na tužbu i koji dokazuju da je od srpnja 2013. SNCM stvarno primao samo 2.880.160 eura na ime osnovne usluge, umjesto 6.130.160 eura koje je primao do lipnja 2013. na ime osnovne i dodatne usluge, te

— zahtjevom za donošenje privremene odredbe koji je 12. prosinca 2013. SNCM podnio pred Tribunal administratif de Bastia kako bi se OTC-u naložila isplata, među ostalim, iznosa od 16.225.000 eura na temelju neplaćanja kompenzacije za dodatnu uslugu.

108. Francuska Republika također ističe da je OTC za izračun iznosa kompenzacije za isplatu SNCM-u na ime osnovne usluge u razdoblju od srpnja 2013. do prosinca 2013. primjenjivao metodu kojom se koristi Komisija iz točke 218. sporne odluke.

109. S obzirom na te elemente, Komisija je u svojoj replici odustala od tog prigovora u dijelu u kojem se odnosi na neobustavu isplata kompenzacije SNCM-u za dodatnu uslugu od 23. srpnja 2013. i na nedostatak podataka o toj obustavi.

49 — Vidjeti točku 23. ovog mišljenja.

110. Ipak, Komisija ostaje pri svojem prigovoru u dijelu u kojem se odnosi na neobustavu isplata kompenzacije SNCM-u za dodatnu uslugu za razdoblje od priopćenja sporne odluke Francuskoj Republici, to jest 3. svibnja 2013., do 23. srpnja 2013. Naime, iz SNCM-ovih bankovnih izvadaka proizlazi da su francuska tijela tijekom tog razdoblja SNCM-u izvršila tri mjesečne isplate, svaku u iznosu od 6.130.160 eura.

111. U svojem odgovoru na repliku Francuska Republika ne osporava tu činjenicu, što je potvrdila i tijekom rasprave.

112. Međutim, isplata kompenzacije za dodatnu uslugu trebala se obustaviti od priopćenja sporne odluke Francuskoj Republici, to jest 3. svibnja 2013., kao što je to propisano člankom 3. stavkom 4. te odluke. Kao što to napominje Komisija, nema nikakve naznake, a to ne tvrde ni francuska tijela, da su isplate na ime dodatne usluge koje su predviđene između 3. svibnja 2013. i 23. srpnja 2013. bile obustavljene ili poništene. Nije utvrđeno ni da su francuska tijela povratila iznose isplaćene tijekom tog razdoblja.

113. Stoga je Francuska Republika, zato što nije u propisanim rokovima poništila sve isplate potpora iz tog članka 2. stavka 1., povrijedila obveze koje ima na temelju članka 3. stavka 4. sporne odluke.

C – *Treći prigovor, koji se temelji na neobavješćivanju Komisije*

114. S obzirom na to da Francuska Republika nije u propisanim rokovima poduzela potrebne mjere kako bi poništila isplatu potpora u budućnosti i povratila već isplaćene iznose potpora, također je povrijedila svoju obvezu da u roku od dva mjeseca od priopćenja sporne odluke obavijesti Komisiju o poduzetim mjerama, kao što je to propisano člankom 5. sporne odluke.

115. Taj zaključak dodatno potkrepljuje činjenica da Francuska Republika čak nije ni odgovorila na očitovanja i zahtjeve za pojašnjenjem koje joj je poslala Komisija nakon što od francuskih tijela nije bilo nikakva odgovora.

116. Kao primjer navodim Komisijin dopis stalnom predstavništvu Francuske Republike pri Europskoj uniji od 20. rujna 2013. u kojem se Komisija požalila na činjenicu da na svoja očitovanja i zahtjeve za pojašnjenjem „nije dobila nikakav odgovor“ i da, „francuska tijela po isteku […] različitih rokova propisanih [spornom odlukom] nisu Komisijinim službama uputila *nijedan dokument* kojim ih obavješćuju o provedbi navedene [o]dluke“ [50]. Francuska tijela odgovorila su na tu opomenu s dva mjeseca zakašnjenja porukom elektroničke pošte od 29. studenoga 2013.

VI – **Troškovi**

117. U skladu s člankom 138. stavkom 1. Poslovnika Suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.

118. U ovom predmetu Komisija je podnijela zahtjev da se Francuskoj Republici naloži snošenje troškova i ona bi u tome, prema mojem mišljenju, u biti trebala uspjeti. Stoga potonjoj treba naložiti snošenje troškova u cijelosti.

50 — Moje isticanje.

VII – **Zaključak**

119. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da odluči na sljedeći način:

1. Zato što nije u propisanim rokovima poduzela sve potrebne mjere kako bi od društva Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA povukla državne potpore koje su člankom 2. stavkom 1. Odluke Komisije 2013/435/EU od 2. svibnja 2013. o državnoj potpori SA.22843 (2012/C) (prije 2012/NN) koju je Francuska provela u korist društava Société nationale Corse Méditerranée i Compagnie Méridionale de Navigation proglašene nezakonitima i nespojivima s unutarnjim tržištem, zato što nije u propisanim rokovima poništila sve isplate potpora iz članka 2. stavka 1. i nije u propisanom roku obavijestila Europsku komisiju o mjerama koje je poduzela kako bi se uskladila s tom odlukom, Francuska Republika povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 288. četvrtog stavka UFEU-a i članaka 3. do 5. navedene odluke.

2. Francuskoj Republici nalaže se snošenje troškova.